Į LAISVĘ

Nr. 8 Kaina 20 kap.

LEIDŽIA LIETUVOS AKTYVISTŲ FRONTAS

1941. VII. 2. Trečiadienis

Raudonajai barbarijai žlungant

Didvyriškosios vokiečių kariuomenės nesulaikomas žygis į Rytus pačią paskutinę minutę sulaikė bolševikiškąją invaziją į Vakarus ir tuo būdu vakarietiškąją kultūrą išlaisvino nuo daugiau kaip dvidešimt metų grėsusio raudonosios barbarijos pavojaus. Visos Europos tautos džiūgiai sveikina vokiečių kariuomenės laimėjimus ir vieningai skuba paremt kryžiaus žygį prieš pasaulinį kultūros bei civilizacijos priešą. Mes, lietuviai, dar labiau, kaip bet kuri kita tauta, džiaugiamės ir aktyviai remiame šį kryžiaus žygį, nes, paskutiniaisiais metais kentę nežmoniškiausią melo ir teroro režimą, patys gyvai patyrėme, kaip bolševizmas neša bet kokios laisvės ir kultūros bei civilizacijos galą.

Bolševizmo išnaikinimu išgelbstima vakarietiškoji kultūra,

nes bolševizmas pačia savo esme priešingas kultūros bei civilizacijos tikrovei, pats kultūros bei civilizacijos neigiamas.

Ką mes suprantame kultūra? Giliu Fr. Nietzsches žodžiu, „kultūra yra stiliaus vienybė visose tautos gyvenimo apraiškose". Kitaip tariant, kultūra apskritai yra ne kas kita, kaip visų žmogiškosios būties jėgų, dvasinių ir vitalinių, moralinių ir fizinių, sutartinis išvystymas vienu tautiniu stiliumi. Bet kurios tautinės kultūros (o kultūra visuomet tautinė) laimėjimų gyvas išlaikymas ir jų pažangus vystymas reikalauja visų tautinių jėgų sutartinio darbo.

Tautinė kultūra yra pati visų gyvųjų tautos jėgų sutartinė kūryba.

Visuma, šios visumos jėgų harmonija ir tautinis stilius — štai trys žodžiai, kurie išsako kultūros sąvokos prasmę.

Bolševizmas taip suprastai kultūrai yra pati priešingybė, vidinė jos grėsmė. Iš tikrųjų.

Visumos, arba tautinės bendruomenės, sąvoką bolševizmas nori nuveikti „klasės" sąvoka, sutartinį visų gyvybingųjų tautos jėgų bendradarbiavimą jis bando prakeikti „klasių kovos" vardu, o pačios tautinės formos, arba stiliaus esmę jis neatpažįstamai iškreipia „socialistinio", tariant žydiškai internacionalinio turinio reikalavimu.

Bolševizmas gyvą tautinę visumą imasi išskaldyti atskiromis klasėmis, ir, visas apskelbęs nesutaikomai priešingomis, vienas jų siundo „likviduoti" antrąsias. Jei kultūra reikalauja visų gyvybinių tautos jėgų sutartinio darbo, tai bolševizmas kaip tiktai imasi šias jėgas sunaikinti klasių kovoje. **Kultūra — kūryba, bolševizmas — pati griovyba.**

Griaunančiąją bolševizmo esmę išreiškia du raudonojo melo sukurti šūkiai — **klasių kovos ir proletarinio internacionalizmo šūkiai.**

Bet kurios tautos ūkinės gerovės — jos kultūrinės pažangos sąlyga visų jos kūrybinių bei gamybinių jėgų, inteligentijos ir liaudies, ūkininkų ir darbininkų glaudus solidarumas. Kad tokio

solidarumo paneigimas klasių kovos vardan neša viso krašto ūkio sukrikimą ir socialinės pusiausvyros sunykimą,

nėra tik teoretinis pramatymas, o pačios tikrovės liudijimas. Klasių kovos principų valdytas vienas turtingiausių žemės kraštų, nestokojęs jokių žemės turtų, per dvidešimt metų gyveno neįsivaizduojamo skurdo ir vergiškos („stachanovinės") priespaudos gyvenimą. Tuo tarpu nacionalsocialistinė Vokietija, Versalio sutarties skaudžiai apiplėšta, iškėlusi visų tautinių jėgų mobilizacijos šūkį greit išsprendė visas ūkines ir socialines problemas ir pačią valstybę iškėlė į nepalyginamos pasaulinės galybės rangą.

Dar pragaištingesnis už krašto ūkio ir socialinės pusiausvyros sugriovimą yra tautos moralinės vienybės sunaikinimas. Tauta suskaldoma į dvi nesutaikomas „klases" — „išnaudotojus" ir „išnaudojamuosius" — ir paskutinieji „pakviečiami" pirmuosius „kaip klasę išbuožinti, likviduoti". Aiškiai matyti, kad tuo būdu skelbiama **klasių kova reiškia pačios tautos — kultūros kūrėjos — paneigimą.** Ir patys bolševizmo teoretikai ciniškai aiškindavo, kad tauta, kaip visų tautinių jėgų vienybė esanti tik buržuazinė kaukė proletariatui apgauti. Tiesa, kalbėta apie tautinę formą, lyg kokį lietuvišką sijoną pridengti rusiškai žydiškam kūnui! Tiesa, ir tomis kalbomis buvo leista garbinti „tautų tėvą" ir jo akyvaizdoje šokti visų tautų šokius!

Su klasių kovos šūkiu glaudžiai siejasi proletarinio internacionalizmo šūkis: paskutinysis ir tėra pirmojo perkėlimas tarptautinėn žmonijos plotmėn. Kaip klasių kovos šūkiu neigiama tauta ir jos gyvybinių jėgų solidarumas, taip

proletariniu internacionalizmu neigiama žmonijos moralinė vienybė ir laisvo tautų bendradarbiavimo mintis.

Ir ištikrųjų sovietų taikos politika, grįsta proletarinio internacionalizmo principu, ar nesiekė vienas tautas kurstyti prieš kitas, ypač prieš jaunąsias nacionalines, savo kraujo prasmę suvokiančias tautas?

Visas šis bolševistinis internacionalizmas yra sukta mūsų amžiaus **žydijos pastanga** savąjį pasaulinės valdžios siekimą paslėpti po proletariato kauke. Patogu likviduoti „kapitalistus bei buožes" ir drauge stachanoviškai siurbti darbininkus, pigu siundyti vienas tautas prieš kitas ir laukti patogaus momento primesti visam pasauliui savo žvėrišką priespaudą. Čia ir matyti už proletarinio internacionalizmo žydiškasis internacionalizmas, kur bolševikinė proletarinė Kremliaus žydija susitinka su plutokratine, lordine Londono žydija. **Kur žydas su žydu nesusiuosto?!**

Kokį didelį pavojų šis bolševikinis žydinis internacionalizmas reiškė visai kultūrai ir civilizacijai, įžvalgiai išreiškė **„Mein Kampf" autorius:** „Žydiškas marksizmo mokslas neigia žmoguje asmens vertę, ginčija tautybės ir rasės reikšmę ir tuo atima žmonijai jos egzistencijos ir kultūros prielaidas. Jei žydas su savo marksistinio tikėjimo išpažinimu nuveiks mūsų pasaulio tautas, tai jo karūna bus žmonijos laidotuvių vainikas, tai vėl ši planeta, kaip prieš milijonus metų, skries per erdves, tuščia, be žmonių. Todėl aš tikiu veikiąs visagalinčiojo Kūrėjo prasme: kiek aš ginuosi žydo, aš kovoju dėl Viešpaties darbo" (69—70).

Išganinga, kad tas pats vyras, kuris taip įžvelgė bolševikinio žydizmo grėsmę visos žmonijos kultūrai, dabar pradėtu žygiu, pasaulio istorijoje neturinčiu sau lygaus apimtimi ir reikšme, šią raudonąją barbariją visam laikui pašalino nuo mūsų planetos.

Tiesa — išlaisvina, melas — pavergia. Raudonasis melas klasių kovos vardan žlugdė mūsų ūkį o žydinio internacionalizmo šūkiu naikino mūsų tautinę kultūrą. **Naujosios Europos tiesa, iškėlusi socialinio teisingumo ir laisvo tautų bendradarbiavimo šūkius, ir mums atskleidžia naują kūrybiškai pažangaus gyvenimo ateitį.**

Vokiečių armija veja sumuštą priešą

Paimta Ryga ir Luckas. Apsuptoji už Baltstogės sovietų armija suskaldyta į tris dalis. Vokiečių aviacija smarkiai bombardavo Smolensko ir Kirovsko miestus ir Murmansko uostą

Iš Fiurerio Vyriausiojo Štabo. Kariuomenės vadovybė praneša, kad vakar priešpiet vokiečių kariuomenės daliniai paėmė Rygą po to, kai jau birželio 29 dieną toli paslinkusios vokiečių kariuomenės jėgos, pulkininkui Laschui vadovaujant, pro Mintaują įsiskverbė į pietų vakarų Rygos miesto dalį. ELTA

BERLYNAS. VII-2. ELTA. Per kovas Lvovo srityje, Luckas buvo paimtas trijų vokiečių šarvuočių. Savo kuopos sudėtyje jie prasiveržė iki Lucko, kuris buvo ginamas stiprių sovietų karinių pajėgų. Kai tik trečias tankas buvo pervažiavęs per liepsnojantį tiltą, kuriuo ėjo kelias į patį Lucką, tiltas sugriuvo. Tuo pačiu metu pasirodė du sovietų tankai. Per trumpą susirėmimą jie buvo sunaikinti. Tačiau vokiečių tankams dar priešinosi trys sunkieji prieššarviniai pabūklai. Bet ir jie buvo nutildyti. Vakaro sutemoje šie trys vokiečių tankai įsiveržė į Lucką. Miesto gatvėse jie vėl susitiko su sovietų šarvuočiais, iš kurių keturi buvo išvesti iš rikiuotės. Vienas žvalgomasis šarvuotis, kuris mėgino pasprukti, paskutinėmis vokiečių tankų granatomis buvo padegtas. Tos dienos vakarą Luckas buvo galutinai vokiečių užimtas.

BERLYNAS. VII. 1. ELTA. Paaiškindami liepos 1 dienos ginkluotųjų pajėgų vadovybės pranešimą, kariniai sluoksniai DNB agentūrai pareiškia, kad vokiečių kariuomenė Rytų fronte yra pasiekusi didžiausių laimėjimų dviejuose fronto sparnuose — verždamasi per Lvovą į rytus ir pasiekdama bei persikeldama per Dauguvą. Pranešama, kad centrinėje fronto dalyje, į rytus nuo Baltstogės,

apsuptosios didžiulės sovietų karinės pajėgos jau yra suskaldytos į tris mažesnes dalis.

Tuo būdu einama dar toliau prie visiško apsupimo ir sunaikinimo tų sovietų kariuomenės junginių, kurie yra suspausti tuose trijuose žieduose. Iš bendro padėties vaizdo matyti, kad sovietų kariuomenės daliniai turės čia daug nuostolių kovose, kuriose bus palaužtas sovietų ofenzyvinis pajėgumas. Priešingai, vokiečių ofenzyvos smūgiai į rytus vyksta be atvangos, nežiūrint pasikartojančių ir atkaklių sovietų kariuomenės junginių priešpuolių.

Taip pat ir kituose frontuose vokiečių ginkluotosios pajėgos kasdien sėkmingai kovoja su britų karo ir prekybos laivynu. Visą laiką pasireiškia labai pajėgus vokiečių gynimasis. Pavyzdžiui, birželio 30 dieną, britų lėktuvams puolant dienos metu Kylį, buvo sunaikinti iš dvylikos 9 britų lėktuvai, o britų lėktuvams pasirodžius viršum kanalo srities, buvo numušta 16 priešo lėktuvų.

BERLYNAS. VII-1. ELTA. Per paskutines dvi dienas vokiečių kovos lėktuvai smarkiai puolė prie Dniepro esantį Smolensko miestą. Daug kartų iš eilės ten buvo bombarduotas karo medžiagos fabrikas, aviacijos fabrikas, aerodromas ir didelis miško medžiagos sandėlis. Tučtuojau kilo didžiuliai gaisrai. Daug kartų bombomis buvo pataikyta ir į stoties įrengimus, kuriais daugiau jau nebebus galima naudotis. Be to, vokiečių karinės oro pajėgos smarkiai pakartotinai puolė Tarnopolio — Odesos geležinkelio liniją. Įvairiose vietose numetus bombas ant bėgių, buvo nutrauktas susisiekimas tarp tų dviejų miestų. Vokiečių kovos lėktuvams puolant Kirovską, Murmansko kasyklų srities miestą, buvo sunaikinta elektros stotis ir kelios pramonės įmonės. Bolševikų karinių oro pajėgų nekliudomi, visi vokiečių lėktuvai grįžo į savo bazes.

BERLYNAS. VII-1. ELTA. Vokiečių lėktuvams ilgai ir smarkiai puolant sovietų karinius taikinius Murmansko uoste buvo padaryta didelių nuostolių.

BERLYNAS. VII.-1. ELTA. Vokiečių kareiviai, kurie birželio 30 d. įžygiavo į savo laiku sovietų buvusį okupuotą Liepojos uostą, rado uoste šešių didelių bolševikų transporto laivų griaučius ir toli išmėtytų skeveldrų. Šitie laivai buvo sunaikinti birželio 27 d. per vokiečių lėktuvų puolimą. Vokiečių lėktuvai visai netikėtai puolė 10—20 tūkstančių tonų talpos sovietų laivus. Numestų bombų veikimas buvo toks smarkus, kad iš moderniškų didelių sovietų prekybos laivų pasiliko tik sužalotos dalys, kurios kyšo iš vandens. Toliau vandens paviršiumi plaukioja tų laivų įgulos narių lavonai. Iš didžiausio laivo nusviestas kaminas buvo rastas už miesto ribų. Gatvės netoli krantinės primėtytos iškraipytų geležinių dalių ir suskilusių lentų.

BERLYNAS. VII-1. ELTA. Kovose, kurios vyko paimant Liepojos karo uostą, apsupti sovietų junginiai, kaip dabar sužinota, mėgino kelis kartus pulti, tačiau šie puolimai buvo vokiečių atmušti. Su dideliais nuostoliais priešas turėjo pasitraukti.

HELSINKIS. VII-1. ELTA. Suomių valstybinės žinių centrinės pranešimu, vakar ir šiandien paskiri priešo lėktuvai bombardavo Loviisos vietovę, tačiau nuostolių nepadarė. Birželio 30 dieną suomių oro pajėgos numušė septynis priešo lėktuvus. Paskutinėmis dienomis įvairiose vietose rusai nuleido atskirus parašiutininkus, kurių daugumas, tuoj nusileidus, buvo padaryti nekenksmingais.

Vokietija pripažino tautinę Nankino vyriausybę

BERLYNAS. VII. 1. ELTA. Reicho vyriausybė liepos 1 dieną pripažino Vančingvejaus vadovaujamą Kinijos tautinę vyriausybę Nankine ir artimiausiu metu sutarė užmegzti su ja diplomatinius santykius. Karališkoji Italijos vyriausybė artimiausiomis dienomis taip pat paskelbs savo pripažinimą.

TOKIO. VII-1. ELTA. Vyriausybės informacijų skyriaus vadovas šiandien pareiškė japonų vyriausybės pasitenkinimą dėl Nankino tautinės vyriausybės pripažinimo iš Vokietijos, Italijos, Rumunijos, Slovakijos ir Kroatijos pusės. Šis faktas reiškia, pabrėžė jis, didelį smūgį tiems, kurie nepripažįsta didžiojo naujos tvarkos Rytų Azijoje idealo ir beprotiškai priešinasi japonams.

BUDAPEŠTAS. VII. 2. ELTA. Oficialiai pranešama, kad Vengrijos vyriausybė antradienį pranešė Nankino vyriausybės užsienių reikalų ministeriui Vančingvejui, kad Vengrija pripažįstanti Nankino vyriausybę.

MADRIDAS. VII. 2. ELTA. Užsienių reikalų ministerija praneša, kad Ispanija birželio 30 d. pripažino de jure Nankino tautinę vyriausybę. Netrukus į Nankiną bus pasiųstas diplomatinis atstovas.

TOKIO. VII-1. ELTA. Stambiomis ir ryškiomis antraštėmis, kaip „Nankino pripažinimas", „Tolimesnis žingsnis į Rytų Azijos atstatymą ir į naują pasaulio tvarką", Tokio spauda skelbia pranešimus apie Vokietijos, Italijos, Rumunijos, Slovakijos ir Kroatijos pripažinimą tautinės kinų vyriausybės. Tautinės Kinijos pasiuntinys Tokioje pareiškė, kad dabar naujoji Kinija gali bendradarbiauti kaip lygus partneris su Japonija ir Mandžuku Rytų Azijos atstatyme.

Amerikos žydai gelbės Angliją

Už tai Anglija pažadėjusi visą Palestiną ir pietinį Libanoną

Aleppo. VII. 1. ELTA. Žiniomis iš patikimų šaltinių, sionistų pasaulinės organizacijos pirmininkas ir žydų pasaulinės žinių agentūros Palestinoje vedėjas Vaicmanas užtikrino Anglijos vyriausybę, kad visi Jungtinių Valstybių žydų finansininkai paremsią Angliją jos dabartiniame konflikte su ašies valstybėmis, jei Anglija įsipareigosianti atiduoti žydams visą Palestiną ir pietinę Libanono dalį, suteikdama jiems tokiu būdu galimumą įkurti žydų valstybę.

Anglijos vyriausybė, buvo toliau pareikšta gerai informuotuose sluoksniuose, šį pasiūlymą priėmusi. Ryšium su tais įvykiais nurodoma, kad Roosevelto sūnus James Rooseveltas, kuris neseniai buvo Palestinoje ir pasakė Tel Avive kalbą, pabrėžęs, jog tėvas jam pavedęs pranešti žydams savo pasiryžimą paremti Palestinoje visus jų pageidavimus.

DUBLINAS. VII-1. E. „Irish Times" praneša iš Londono, jog britų komunistų partija laukianti, kad dabar ji bus lygiai traktuojama kaip ir kitos partijos ir kad tuojau gaus leidimą leisti anksčiau uždraustą jos organą „Daily Worker".

VISI LENINGRADO GYVENTOJAI IŠVARYTI DIRBTI SUTVIRTINIMUS

NEW YORKAS. VII. 1. ELTA. „Associated Press" pranešimu iš Maskvos, sovietai Leningrade pašaukė Leningrado ir jo apylinkių gynybos sutvirtinimo darbams visus vyrus nuo 16 iki 60 metų ir visas moteris nuo 16 iki 45 metų amžiaus.

Roosevelto pareiškimas spaudos konferencijoje

HYDEPARK. VII-2. ELTA. Vakar spaudos konferencijoje pasakytoje kalboje, kaip DNB praneša, prezidentas Rooseveltas pareiškė viltį, kad Jungtinės Valstybės nebus įtrauktos į karą. Tačiau jis pabrėžė, kad tarp vilties ir tikėjimo yra skirtumo. Rooseveltas pripažino, kad tokiu atveju, jei Jungtinių Valstybių gyventojai būtų atsiklausti: ar kraštas turėtų aktyviai stoti prieš ašies valstybes, — kiekvienas atsiklausiamasis pasisakytų prieš karą. Paklaustas, ar ir šiandien dar jis atstovauja nuomonę, kokios jis buvo karo pradžioje, kad Jungtinės Valstybės turi toliau laikytis nuo karo, prezidentas Rooseveltas atsakė, kad jis niekad tokios nuomonės nėra pareiškęs.

Amsterdamas. VII. 1. E. Londono radijo pranešimu, Kanados orinio susisiekimo ministeris Poweris šiandien atvyko į Londoną.

Vichy. VII. 1. E. Kaip iš gerai informuotų šaltinių patirta, Sovietų Rusijos pasiuntinys su pasiuntinybės personalu atvyko į Cerberę.

Tarp Baltstogės ir Minsko apsuptoji sovietų armija veltui mėgina prasimušti

VII. 1. ELTA. Vokiečių kariuomenės vyriausioji vadovybė praneša: Tarp Karpatų ir Pripetės pelkių vokiečių kariuomenė kartu su slovakų kariuomenės daliniais persekioja sumuštą priešą ir slenka į priekį iš abiejų Lvovo pusių. Tarp Baltstogės ir Minsko apsuptos sovietų armijos visą dieną veltui mėgino prasimušti. Dažnai labai stiprūs sunkiųjų šarvuočių remiami priešo daliniai mėgindavo prasimušti, tačiau buvo atmušami su nepaprastai kruvinais nuostoliais. Toliau į rytus buvo pasiekta Berezinos upė. Tarp Daugavpilio ir Rygos plačiu frontu buvo pasiekta Dauguvos upė, kuri daugelyje vietų buvo peržengta. Ir čia atkaklūs priešo priešpuoliai buvo atremti. Vokiečių karo aviacijos daliniai labai sėkmingai dalyvavo kovose žemėje. Buvo mėtomos bombos į kartais dviem ar trimis voromis į rytus nuo Lvovo vienu keliu bėgančią priešo kariuomenę. Karo lėktuvai padarė didžiausių nuostolių tarp Baltstogės ir Minsko apsuptai sovietų kariuomenei ir smarkiai puolė per Rygą besitraukiantį priešą. Per tuos karo veiksmus buvo sunaikinta daug šarvuočių ir šimtai sunkvežimių, buvo nutildytos priešo baterijos ir sudaužyti transporto traukiniai. Ypatingų laimėjimų pasiekė karo aviacija vakardieną per kovą su sovietų karo aviacija. Kaip jau buvo pranešta atskira žinia, birželio 30 d. priešas neteko 280 lėktuvų, iš jų 216 per oro kautynes. Į pietus nuo Žvejų pusiasalio bomba pataikė į sovietų naikintuvą, kuris buvo nuskandintas, kitas laivas naikintojas buvo smarkiai sužalotas.

Jūros srityje prie Anglijos karo lėktuvai smarkiai sužalojo didelį prekybos laivą. Karo aviacijos naktiniai puolimai buvo nukreipti prieš Cardiffo tiekimo bazę ir prieš Didžiosios Britanijos Rytų ir pietryčių uostų įrengimus.

Šiaurės Afrikoje vokiečių smingamieji bombonešiai padegė vieną britų laivą naikintoją ir bombardavo Tobruko uosto įrengimus ir priešo autovežimių telkimo vietas.

Britų karo lėktuvai vakar, slėpdamiesi už žemai slinkusių debesų, numetė bombų į šiaurės Vokietijos pajūrio srities gyvenamas vietas. Buvo padaryta nuostolių civiliniams gyventojams. Buvo sunaikinta daug namų, o kai kurie buvo apgriauti. Per tą puolimą ir per priešo lėktuvų mėginimą įskristi į okupuotas sritis prie Kanalo naikintuvai ir zenitinė artilerija numušė 11, o laivyno artilerija — 5 britų lėkutvus. Per priešo oro puolimus, kurie įvyko praėjusią naktį vakarų Vokietijoje, tarp kitko, Koelne buvo užmušta ir sužeista civilių. Jokių karinių nuostolių nebuvo padaryta. Buvo numušti trys britų lėktuvai. Laivyno artilerija naktį į birželio 30 d. numušė keturis priešo lėktuvus. Per laimėtus oro mūšius Rytuose majoro Trautloffo vadovaujama eskadrilė numušė 65 priešo lėktuvus. Pulkininkas leitenantas Moelderis pasiekė savo 82, o kapitonas Joppienas — 52 pergalę ore. Kovose prie priešo sienų sustiprinimų pasižymėjo vieno pionierių bataliono vadas majoras Schuetleris, to paties bataliono vyresnysis leitenantas ir kuopos vadas Hornungas ir vieno pėstininkų pionierių būrio vadas leitenantas Johannes Muelleris. Vieno geležinkelių pionierių pulko leitenantas Haufas sutrukdė labai svarbaus geležinkelio tilto susprogdinimą. Vieno artilerijos pulko viršila Reiseris su savo patranka per trumpą laiką sunaikino 14 priešo šarvuočių. Viena kovos lėktuvų grupė, vadovaujama majoro Buscho, kovose su Didžiąja Britanija iki 1941 metų birželio 15 d. nuskandino vieną kreiserį, vieną laivą naikintoją ir 21 mažesnį karo laivą ir, be to, priešo prekybos laivų, bendros 436.188 tonų talpos. Daug prekybos laivų buvo sužalota bombomis.

ŽINIOS IŠ FRONTŲ

BERLYNAS. VII-1. ELTA. Vokiečių ir italų oro pajėgų veikimas Šiaurės Afrikos fronte, kaip DNB patyrė, pastarosiomis dienomis sustiprėjo tiek žemėje, tiek jūroje. Birželio 29 d. ašies lėktuvų junginiai vandenyse prie šiaurinės Egipto sienos, netoli Bardijos miestelio, puolė britų laivų junginį. Jau po pirmojo puolimo buvo nuskandintas vienas britų naikintojas. Vienas laivas sužalotas ir dar vienas naikintojas, bombai pataikius, smarkiai apgadintas.

BERLYNAS. VII-1. ELTA. Birželio 30 d. vokiečių artilerija smarkiai bombardavo britų įtvirtinimus Tobruke.

BERLYNAS. VII-1. ELTA Praėjusią naktį vokiečių lėktuvų junginiai, kaip DNB patyrė, sėkmingai puolė Cardiffo, Hullio ir Lowestofto uostus. Tą pat naktį vokiečių kovos lėktuvai Humberio žiotyse puolė vieną britų 5.000 tonų talpos prekybos laivą ir, bombai pataikius tarp tiltelio ir kamino, sunkiai jį sužalojo.

ROMA. VII-1. ELTA. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša: Mūsų naikintuvų junginiai oro kautynėse viršum Maltos numušė du priešo lėktuvus. Šiaurinėje Afrikoje gyvesni karo veiksmai vyko Tobruko srityje. Ašies oro pajėgos į šiaurę nuo Bardijos puolė vieną priešo laivu junginį. Vienas naikintojas nuskandintas ir vienas sunkiai sužalotas. Kiti lėktuvai Tobruke bombardavo tiekimo sandėlius ir įtvirtinimus. Rytų Afrikoje buvo pulta mūsų įgula Debra Tabore. Puolimas buvo atremtas. Kapitono Vincento Poličio vadovaujamas povandeninis laivas Viduržemio jūros rytinėje dalyje torpedavo vieną britų naikintoją ir jį nuskandino.

BERLYNAS. VII-1. ELTA. Dėl vokiečių' lėktuvų naktį į birželio 29 dieną Hullio uosto puolimo gauta daugiau žinių. Vokiečių lėktuvai numetė bombų į Viktorijos ir Aleksandrijos dokus ir padarė didelių nuostolių. Daugiau kaip 1.000 numestų padegamųjų bombų sukėlė gausius gaisrus dideliuose miško medžiagos sandėliuose. Daug sprogstamųjų bombų sunaikino krantinės įrengimus ir kranus, kurie aptarnavo Hullio anglies prieplauką.

BERLYNAS. VII-2. ELTA. Birželio 30 dieną ir naktį į liepos 1 dieną britų karo aviacija iš viso neteko 19 lėktuvų. Atskirai paėmus, Vokiečių įlankoje buvo numušta 13 lėktuvų, iš jų trys keturių motorų kovos lėktuvai. Vokiečių naikintuvai numušė penkis bombonešius, karo laivyno artilerija numušė penkis lėktuvus ir zenitinių patrankų buvo numušti trys Bristol-Blenheim lėktuvai. Ties Lamanšo pajūriu britų karo aviacija neteko trijų lėktuvų ir virš Olandijos taip pat trijų lėktuvų. Po šių oro kautynių visi vokiečių lėktuvai sugrįžo į savo bazes.

BERLYNAS. VII-2. ELTA. Birželio 30 dieną italų kovos lėktuvai sėkmingai puolė britų salos tvirtovę Maltoje ir tęsė toliau vokiečių italų karo aviacijos vykdomą uostų ir dokų įrengimų, o taip pat britų aerodromų naikinimą.

BERLYNAS. VII-2. ELTA. Birželio 30 d. oro kovose vokiečių lakūnai rytų fronte numušė 235 priešo lėktuvus. Zenitinė artilerija numušė 28 lėktuvus, 59 priešo lėktuvai buvo sunaikinti ant žemės. Vokiečių kariuomenės ir vokiečių oro laivynas čia neteko 12 lėktuvų. Prie Petsamo, šiaurės Suomijoje, birželio 30 d. buvo numušti 5 sovietų lėktuvai.

Apie lietuvių nuotaikas įžengus vokiečių kariuomenei

Berlynas. VII. 1. ELTA. Lietuvos gyventojai, kaip praneša DNB, praėjusiomis savaitėmis parodė vokiečių kariuomenei daug savo džiaugsmo dėl išsivadavimo iš po bolševikų valdžios. Lietuvos gyventojai per mėnesius, praėjusius iki vokiečių priešpuolio, pergyveno daug sunkių valandų. Į kraštą buvo gabenama vis naujos ir naujos sovietų kariuomenės, buvo reikalaujama vis daugiau maisto ir butų. Kas neklausė sovietų karinių organų reikalavimų, buvo suimamas, įštremiamas ar baudžiamas kitomis sunkiomis bausmėmis. Daugelyje vietų, kurias paskutinėmis savaitėmis paėmė vokiečių kariuomenė, bolševikai neįsivaizduojamu būdu terorizavo lietuvius gyventojus. Mažus atvirus miestus ir kaimus besitraukią rusai, neatsižvelgdami į civilius gyventojus, paversdavo savo atsparos lizdais ir ugnį svaidančiomis tvirtovėmis. Daug vietovių jie besitaukdami padegė. Įžygiuojanti vokiečių kariuomenė visur aptikdavo skurdo ir vargo vaizdų. Lietuvių tauta dabar pradeda vėl atgauti kvapą. Nežiūrint kartais labai sunkių aukų, viso savo turto netekimo, lietuviai jaučiasi išvaduoti iš baisios priespaudo, ir vis nauja forma reiškia savo džiaugsmą dėl vokiečių kriuomenės pergalės žygio.

Smulkmenos apie kautynes prie Lvovo

BERLYNAS. VII. 1. ELTA. Vykstant atkaklioms kautynėms, kurios vakar buvo vedamos paimant Lvovą, vienas vokiečių pėstininkų dalinys susidūrė su gausiais bolševikų šarvuočiais, kurie sudarė stipraus šarvuočių junginio avangardą. Iš tankaus miško važiavo maždaug 35 sovietų šarvuočiai. Kai jie prisiartino, vokiečių dalinys paleido į juos patrankų ugnį. Trys šarvuočiai užsidegė. Nustebinti šios netikėtos atakos, kiti šarvuočiai pasuko į krūmus, savo tikslo nepasiekę. Kitos vokiečių prieštankinių pabūklų granatos pataikė į du sovietų šarvuočius ir pramušė bokštelį dar vieno šarvuočio. Šiuo momentu, kai priešo šarvuotis peršautas ir degdamas sustojo, vokiečių pėstininkai puolė iš miško ir rankinėmis granatomis šarvuotį visiškai išvedė iš rikiuotės. Šis vokiečių pėstininkų puolimas buvo toks pavykęs, kad per vieną valandą buvo sunaikinti 25 bolševikų šarvuočiai.

Gali būti pakeista Suomijos vyriausybė

HELSINKIS. VII. 2. ELTA. Iš suomių informuotų šaltinių pranešama, kad yra numatyta pakeisti Suomijos vyriausybės sudėtį. Labai galimas daiktas, kad į kabinetą grįšiąs Vainoe Tanneris, kuris savo laiku sovietams spaudžiant, turėjo atsistatydinti.

MASKVA NUTARĖ ĮVESTI VISUOTINĮ PRIEŠLĖKTUVINIO GYNIMOSI APMOKYMĄ

HELSINKIS. VII. 2. ELTA. Maskvos radijo šį rytą pranešė, kad komisarų taryba nutarė įvesti šalyje visuotinį priešlėktuvinio gynimosi apmokymą. Pagal paskelbtą įsaką, visi vyrai nuo 16 iki 60 metų ir moterys nuo 18 iki 50 metų turės atlikti šią apmokymo prievolę.

NEW YORKAS. VII. 2. E. Čia gautomis iš Londono žiniomis britų karo išlaidos pirmą šių metų ketvirtį siekė 4,3 milijardus dolerių. Tai reiškia, kad kasdien karo reikalams britų išleidžiama 47,2 milijonai dolerių.

ROMA. VII-1. ELTA. Iki šiol italų ir sovietų diplomaitiniai atstovai iš savo rezidencijų dar neišvyko. Italų diplomatinės atstovybės nariai šiuo metu tebėra Maskvoje. Taip pat Sovietų pasiuntinys tebėra Romoje.

Prancūzai didvyriškai ginasi Sirijoje

VICHY. VII. 1. ELTA. Karo ministeris generolas Huntzigeris priėmė užsienių spaudos atstovus, kuriems padarė padėties Sirijoje apžvalgą. Pirmiausia jis nurodė anglų propagandos tvirtinimus, kad į Siriją atvykę gausūs vokiečių „turistai", Sirijos aerodromuose buvusios nuleistos vokiečių kariuomenės dalys ir laivais buvę atgabenti vokiečių pastiprinimai ir karinė medžiaga. Karo ministeris dar kartą aiškiai pabrėžė, kad šitie tvirtinimai yra pramanyti ir kad tai buvęs anglams pretekstas Sirijai pulti. Smulkiau kalbėdamas generolas Huntzigeris pažymėjo tą sunkią padėtį, kurioje atsidūrė prancūzų kariuomenės dalys Sirijoje, kadangi jos neturi beveik jokių atsargų ir materialiniu atžvilgiu yra blogiau aprūpintos, negu anglai. Prie šio prisideda dar nepakeliami karščiai, kurie Šiaurinėje Sirijoje siekia 35° pavėsyje. Dėl naujausios anglų propagandos tezės, pasak kurios britų kariuomenės dalys pamažu slenka į priekį todėl, kad nenori prancūzams padaryti didelių nuostolių, karo ministeris pareiškė, jog tai esąs prancūzų kariuomenei Sirijoje didžiausias pagyrimas. Iš tikrųjų 24 dienas ji puikiai kovojo ir atkakliai priešinosi. Dėl prancūzų aukštojo komisaro rezidencijos Beirute bombardavimo, generolas Huntzigeris pasakė:

Prancūzija yra apsisprendusi gintis šiame nelygiame kare, ir ji ginsis ir toliau. Panašius taikinius britų teritorijoje nenorima bombarduoti, tačiau gerai žinoma, kurioje vietoje yra Anglijos vyriausiojo komisaro rezidencija Palestinoje; taip pat turima savo žinioje ir lėktuvų. Niekas negalėtų prancūzų sukliudyt, įsakmiai pabrėžė karo ministeris, vesti karą tuo pačiu būdu, kaip ir anglai, jei jie tik nesigėdytų taip elgtis.

P. PAALKSNIS

Mano tėvas vėl išeis arti

Kai prieš pora savaičių parvažiavau iš Kauno pas savo tėvą, 16 ha ūkininką paliai Rokiškį, mačiau, kaip neblogos žemės gabalas iš rudens buvo apartas pora vagų aplink ir taip paliktas. Dabar tos vagos buvo apžėlusios, o dirva šį pavasarį nebearta.

— Tegu velnias su Stalinu ją aria!.. — kietai pasakė tėvas, kai pajuokavau, kad suvėluos tarybinę sėją.

Šį pavasarį daug kur matėsi laukuose po pora apvarytų vagų ir taip paliktų vėl apželti.

Ūkininkas buvusioje savo žemėje pasijuto paskutinę vasarą begyvenąs.

— Kitą vasarą jau kolchozuose sėdėsime... — šnekėjo mano tėvas taip prislėgtu balsu, lyg būtų kalbėjęs apie artėjančią didelę didelę nelaimę...

— Seniau būdavo miela apeiti lauką, pažiūrėti, kaip kalasi vasarojus, kaip keliasi rugio želmuo, — verkė mano senutė motina, — o šime' — nesinori net pažvelgti į lauką...

Kai paskutinėmis dienomis pradėjo gaudyti sąmoningesnius lietuvius ir geresnius ūkininkus, mano tėvas, kad ir nesijautė esąs iš rinktinių, bijojo nakvoti troboje ir slapstėsi daržinėje, o mano motina kėlėsi, naktį mažai tesumerkusi akis.

Ir taip visa Lietuva buvo siaubo apimta.

Karas mane užklupo Kaune ir dabar nieko nežinau apie savo tėvą. Tik viena jaučiu: jis yra patenkintas, kaip dar niekad nebuvo.

Per keletą viešėjimo dienų tėvas man net iki nuobodumo kartojo ir išvažiuojant dar pasakė:

— Kad tik greičiau ateitų vokiečiai...

— Ko jie čia eis?.. — pajuokavau.

Ir dabar dar matau, kokiomis nustebusiomis ir net įšsigandusiomis akimis tada jis pažvelgė į mane ir pasakė:

— Vaikeli, kam taip kalbi?..

Ne vienas mano tėvas gyveno tokiu lūkesčiu — visa Lietuva alsavo troškimu:

— Kad tik greičiau... kad tik greičiau...

Pagaliau įvyko, ko mano tėvas nekantraudamas laukė ir ko mano motina verkdama meldė —

žydai lietuvių nebeveš į Sibirą!

Šiomis dienomis užkalbinau vieną pakaunės ūkininką:

— Dabar teks ne bet kaip, o gerai ūkininkauti: valdžia to reikalaus.

— Ir gerai, jei iš aukščiau bus spūstelėta. O ir be spūsterėjimo visiems jau aišku bus, kad geriau pagal agronomo nurodymus ūkininkauti, negu pagal žydo komandą šokti. O jei dar vyriausybė parems, tai tik juokas bus pakelti ūkio našumą — juk čia nebe bolševikų „rojus", kai pabūgome geriau ūkininkauti, kad nebūtumėme apšaukti buožėmis.

— Manai, kad dabar tikras rojus bus?

— Visam amžiui išdulkėjo iš galvos visokie „rojai". Reikia tik džiauktis, kad galėsime žmoniškai gyventi, savo žemėje darbuotis, o ne būti varomi į kolchozus ar tremiami į Sibirą.

— Plojai raudoniesiems, kai jie atėjo?..

Čia žmogelis nejaukiai pasijuto:

— Tai kad jie tiek daug žadėjo, jog atrodė, kad danguje nebegali būti geriau. — Ir tuojau pridūrė: — Ale ir neblogai, kad teko paragauti „rojaus vaisiaus" — užėjus kokiam sunkmečiui ir aš pats būčiau murmėjęs: „O kad čia dabar būtų komunistai!.." Dabar amžius eis pasakojimai, kaip buvo baisu, kai viską atėmė ir nieko nedavė ir kaip paskui ėmė gaudyti nekaltus žmones ir vežti į Sibirą...

— Ką darytumei, jei rusai vėl grįžtų?

Čia žmogus tik plačiai nusišypsojo, numojo ranka ir nieko neatsakė. Jo tylėjime buvo tiek išdidaus pasitikėjimo geležine vokiečių kariuomene, kad galėjai suprasti jį pagalvojus:

— Nebent apginti apie visą žemės kamuolį atlėks rusai iš kitos pusės, bet grįžti — tai tikrai nebegrįš.

Patiko man sveikas ir praktiškas kaimiečio galvojimas.

— Sako, kad Amerika su Anglija nori padėti bolševikams, — pastebėjau.

— Kokia ten Amerika ar Anglija, jei žydai visa daro. Juk storiausias kišenes, o per tai ir didžiausias gerkles tenai turi žydai... Vieną žydą pajudink viename svieto gale, tai tuojau kitas ims gvoltą rėkti antrame svieto pakraštyje.

Dar daug su tuo kaimiečiu šnekėjau ir kaskart vis labiau įsitikinau, kad mūsų liaudis per tuos vienus raudonuosius metus išėjo tokią didelę mokyklą, kokios neišeis jokiuose universitetuose ir išmoko to, ko neišmoks iš jokių knygų.

— Liko ir man pradėto ir nebaigto arti lauko, — šnekėjo žmogus. — Reiks dabar pabaigti arti ir apsėti kokiais grūdagaliais, kad tuščia dirva nestovėtų: bus bent pašarui.

Prisiminiau ir savo tėvo nebaigtos arti geros žemės gabalą. Be abejo, ir mano tėvas rytoj ar poryt paims iš pašalės plūgą ir vėl išeis arti savo žemės. Juk dabar vėl visiems yra drąsos gyventi ir noro dirbti.

Japonijoj didelis pasitenkinimas

TOKIO. VII. 2. ELTA. Daugeliui Europos valstybių pripažinus Nankino vyriausybę, japonų spaudoje reiškiamas didelis pasitenkinimas. Tai vadinama pirmuoju nuo Nankino — Japonijos — Mandžuko sutarties pasirašymo laikų didžiausiu įvykiu šių valstybių gyvenime. Laikraščiai pastebi, kad šiuo pripažinimu Kinijai suteikiama tarptautinė reikšmė, taip reikalinga, duodant Rytų Azijai naują santvarką, „Japan Times and Adversiter" rašo, kad Kinija nuo dabar pasidaro didžiojo ašies judėjimo narys, kuris taip pat prisidėsiąs prie natūralaus ir teisingo viso pasaulio pertvarkymo. Europos valstybių žygis Nankino vyriausybės atžvilgiu išeina iš formalaus tautinės Kinijos pripažinimo ribų ir yra tuo pačiu laiku didaziatiškos gyvybinės erdvės idėjos pripažinimas.

„Šoka GPU marijonetės“

Vokiečių spauda apie Maskvos mėginimą įtraukti mokslą ir bažnyčią į propagandos tarnybą

BERLYNAS. VII-1. ELTA. Berlyno spauda vadina paradoksu Sovietų Sąjungos propagandą dabar jau besistengiančią savo tarnybon įtraukti mokslą ir bažnyčią. „Voelkischer Beobachter“ viename savo ilgame straipsnyje pavadintame: „Šoka GPU marjonėtės“, mini Peterburgo mokslo akademijos atsišaukimą į mokslininkus, kuriame sakoma, esą fašizmas yra biauriausias kultūros ir mokslo priešas. Yra juokinga, rašo laikraštis, girdėti kad iš Sovietų Sąjungos žemės šaukiama ginti kultūrą. Laikraštis primena liūdną rusų mokslininkų likimą Sovietų Sąjungoje ir ypatingai 1930 m. įvykius, kai keli šimtai rusų mokslininkų buvo uždaryti į kalėjimus ir šimtai už tariamąjį sabotažą nužudyti. Piktu pasityčiojimu iš bažnyčios laikraštis vadina Maskvos patriarcho Sergijaus aplinkraštį, kuriame tas kviečia tikinčiuosius melstis už pergalę. Laikraštis pastebi, kad, matyt, didelė mizerija apėmė bolševikus, jei jie jau dabar net bando bažnyčią įkinkyti savo propagandai už „pergalę“.

„Berliner Lakalanzeiger“ vadina groteskiniu kvailių ieškojimu bolševikų „užsimojimą“ ginti žmoniją ir „globoti“ bažnyčią, nors pas juos vienas pirmųjų šūkių visą laiką buvo: „Religija yra liaudžiai opiumas“. Ir jų visas veikimas tuo šūkiu kaip dogma buvo paremtas.

Rytoj paaiškės Japonijos pozicija

Tokio. VII. 1. ELTA. Apie dabartinę karo padėtį Europoje prieš prasidedant šios dienos japonų ministerių kabineto posėdžiui pranešė vyriausiojo štabo generolas majoras Okamoto. Posėdžio pradžioje užsienių reikalų ministeris Macuoka kalbėjo apie bendrą diplomatinę padėtį, susijusią su Vokietijos Sovietų Rusijos konfliktu. Ministerį pirmininką Konoę dar šiandien turėjo priimti imperatorius, kuriam ministeris pirmininkas papasakos apie ligšiolinių vyriausybės pasitarimų dėl padėties Europoje rezultatus.

Domei agentūros žiniomis, Konoė ryt rytą pasikalbėjimo su spauda forma ar kitokiu būdu praneš apie Japonijos poziciją naujos tarptautinės padėties akivaizdoje.

TOKIO. VII-1. ELTA. Ministerį pirmininką Konoę liepos 1 d. priėmė imperatorius, kuriam jis pranešė apie padėtį, susidariusią ryšium su Vokietijos Sovietų Sąjungos karu.

Spaudos žiniomis, japonų vyriausybė po ilgesnių pasitarimų su kariuomenės vadovybe jau susitarė dėl savo principinės pozicijos.

Ministeris pirmininkas prašęs imperatorių pritarti pareiškimui, kurį, kaip numatoma, vyriausybė padarys rytoj. Šitame pareiškime bus pasisakyta dėl tarptautinės padėties.

Paskutinis pasimatymas prie užkaltų vagonų

Tai buvo gražią saulėtą dieną, kai Lietuvos margaspalvėse pievose dūzgė bitės, o lietuvio širdyje slėpėsi didžiulis skausmas. Važiuojam traukiniu iš Vilniaus į Naująją Vilnią. Žmonių veiduose nevilties šešėliai. Girdėti dūsaujant. Akys neramiai žvilgčioja pro vagonų langus. Pravažiuojam pirmą stotį — Pavilnį; antroji bus Naujoji Vilnia. Netenka ilgai laukti. Sušvilpia. Visi skuba į peroną.

Dairomės. Tuoj prieš mūsų akis stoja visas miškas gyvulinių vagonų. Vos keletą žingsnių žengę, atsiduriame prie tų nelaimingųjų laisvės ir tėvynės netekusių lietuvių, kurie smurtu išvežami į Kazachstaną, Sibirą, Kamčatką. Visi vagonai uždaryti, tik aukštai pro mažutį, aptvertą prekinio vagono langelį ir kai kur pro praviras duris matyti galvos. Nė vieno veide nesimato „buržujo“, bet visuose labai lengva įskaityti liūdesys dėl pamintos žmogaus teisės laisvai gyventi, galvoti ir veikti. Kiekvieno akyse matyti žodžiais nenusakomas skausmas, o lūpose — neišreikštas skundas.

Pirmasis ešalonas, gal apie 50 vagonų, negailestingai prikimštas žemaičių. Klausiame, iš kur esą. Beveik visi pro virbus atsako: „Iš Tauragės. Iš Tauragės“. Šitokio atsakymo susilaukiame iš visos eilės vagonų. Kiek toliau raseiniškiai. Vargšai žemaičiai... Mūsų akyse pasirodo ašaros, tačiau jie neverkia: ir kentėdamas, žemaitis moka tylėti dantis sukandęs. Tik vienas graudus vaizdas mus prislegia besibaigiant ešalonui: gyvenimo naštos palaužta senutė, žila, kaip pražydusi obelis, rankas laužydama rauda. Didelės ašaros rieda raukšlių išvagotais veidais. Šitaip jos skausmas išsiliejo pamačius stovintį prieš vagoną sūnų, kuris neturi teisės nei rankos paspausti išvežamai motinai, nei stiklo vandens paduoti.

Einame toliau. Klausiame, iš kur. „Iš Marijampolės“ — atsako. Klausiame, ar turi ko valgyti. „Taip. Kol kas turime“. Vis mat suvalkiečiai su ambicija. Kiti net bando juokauti: „Dabar išvežami mes laimingesni už jus. Štai bent jūs atvykstate mūsų palydėti. O kai jus veš, gal nė tos paguodos nebeturėsite, nes nebebus kam išlydėti. „Daugiau kalbėti nebegalime, nes raudonarmietis su durtuvu surinka pasišalinti.

Vėl einame. Vėl kalbiname, raminame savo seses ir brolius. Randame vagonus iš Šiaulių. Kiti jau išvažiavę toliau į nežinią. Pamatę mus, išvežamieji susigrūda prie langelių, prie truputį pravertų durų ir visu nuoširdumu nori mums patarnauti, klausdami, ko ieškome. Viename vagone matome jauną moteriškę su mažu vaikučiu ant rankų. Girdime jo prašymą: „Mama, duonos“. O ji pro ašaras pažvelgia į mus. Suprantame jos skausmą. Su savimi turime pasiėmę barankučių, tik nežinome, kaip jas paduoti. Moteriškė nuleidžia virvutę. Vos baigiame ant jos verti barankutes, girdime vėl šaukiantį raudonarmietį. Nepaisome. Moteriškė iš langelio prislėgtu balsu klausia: „Ar dar neprasidėjo karas?“ Iš kito vagono kaunietis klausia paskutinių naujienų. Teiraujasi apie draugus ir pažįstamus. Bet jam rūpi svarbiausias dalykas: „Ar galima ko tikėtis iš Vakarų?“ Suraminame. O jie ir mažiausia viltimi patenkinti — širdimi ir lūpomis džiaugiasi.

Beieškant išvežtų ir pažįstamų, pasigirsta du šūviai. Sužinome, kad vienas lietuvis norėjo pabėgti. Raudonarmietis tuoj iššovė ir sugavęs surištomis rankomis jį nusivedė į dar „saugesnę“ vietą. Prikimštų vagonų saugojimas dar paaštrėja. Nebeprileidžia arčiau nė vieno žmogaus. Iš tolo dar matome pro langelių virbus išvargusius suprakaitavusius veidus, dar girdime mažųjų verksmus, tačiau nebegalime su jais pasikeisti nė vienu kitu žodeliu. Pavaikščioję ir apverkę jų nedalią, skaudančia širdimi grįžtame į sostinę, savyje klausdami, kada bus mūsų eilė.

Dėku Dievui, mes to nebesulaukėme. Ratas ėmė suktis į kitą pusę.

STUDENTĖ

Taip vakar sapnavau

Buvo vasara. Ežios purienom geltonavo, dirvonuos žydėjo pelenėlės, ramunės. Mirgėjo saule apipiltos sodybos. Beržėlių, ievų šakose krykštė paukščiai. Kiemuose, papieviuose žaidė vaikai: iš ramunių vainikus pynė. Vaivorykštėm švyturiavo laukuose dalgiai, arklai, prakaitu blizgėjo jaunųjų veidai, o išplaukusių javų varpomis vinguriavo jų dainos.

Staiga tolimame rytų horizonte pasirodė juoda, milžiniška būtybė. Šmėkštelėjo žeme josios šešėlis, subildo sunkūs žingsniai, ir tamsioji šmėkla ėmė artėti. Jos smailų, didelė pusiau bezdžionės galva buvo apžėlusi šiurkščiais rudais gaurais, kaktoje spinksojo aštrios vanago akys, pro pagiežos iškreiptas lūpas kyšojo stambios iltys. Ilgos, aukštai atraitotos rankos iki alkūnių buvo kruvinos, sugniaužtame kumštyje laikė dvišaką durklą. Kriauklėta, įdubusi krūtinė plevėsavo apvyturiuota juostom, kuriose stambiom raudonom raidėm mirgėjo parašai: „Tiesa“, „Lygybė“, „Žmonijos išlaisvintojas...“

Sunkiais nuvargusiais žingsniais, mojuodamas durklu, jis šliuožė per laukus, kaimus, miestus. Dideliais, krauju aptaškytais batais mynė javus, gėles, vaikų žaislus. Jo pėdsaku nyko gyvybė, vien kraujo ir purvo latakai žliurksojo. Šiurpios, mieguistos ūkanos kilo iš sumindžiotų pelkių ir gūdžia naktimi dengė kraštą. Nutilo paukščiai. Aplaužytom šakom stypsojo medžiai. Neramūs, liūdni gūrinėjo žmonės, išsigandę kūdikiai slėpė galvas į motinos priejuostę. Tik vilkai ir bezdžionės iltis atšiepę švaistėsi nykiame krašte, staugdami, pulkais sekė juodąją pabaisą.

Juodasis vis artėjo. Mačiau jo kerštu žėrinčias akis, kuriose kryžiavosi ugnies ir kraujo dėmės. Iš burnos plūdo keiksmai, o su jais veržėsi rausvi, krauju sušvinkę garai. Paraudo oras, liepsnomis nusidažė horizontai, kur įmanydami slėpėsi gyvieji. O vilkai ir bezdžionės laukiniais balsais garbino savo viešpatį, šnarinėjo po kiemus: karaliui aukų jie ieškojo. Juodais slibinais pasikinkę važiavo į žmonių sodybas, grobė iš namų jaunuolius, moteris, nekaltus kūdikius, žilus senius ir vežė... Vilkai ir bezdžionės iltimis surėmę vežė. Kur?! Į juodą, juodą kapą.

Suklyko kūdikis plėšiamas iš motinos rankų, alpo motina, senelio veide ašara drebėjo. Sodriom ašarom pravirko dangus, nustilbo virpėdamos smilgos, gūdžiai švokšdami linko pakelėse beržai.

— Teisybės, pasauli, teisybės! — į klaikų pagalbos šauksmą visų aimanos susiliejo.

O slibinų pilnos gatvės, keliai: jie aukas tik neša, tik neša...

Jau, jau vėrėsi kapas, lavonais pašvinko oras.

— Teisybės, pasauli, teisybės!

— Gana! — perplėšė skardus balsas kapo uždangą, vienu mostelėjimu išvaikė vilkus.

Blykstelėjo saulė — nubudau! Ar tai tik sapnas buvo?

ST. JASIŪNAITĖ

1941. VI. 30.

Svarbios informacinės žinios

RAUDONOJO KRYŽIAUS DARBUOTOJAMS IR APSKRIČIŲ BEI MIESTŲ GYDYTOJAMS

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Vyr. Valdyba siūlo buvusiems Raudonojo Kryžiaus darbuotojams, o kur jų nėra, apskričių ar miestų gydytojams imtis iniciatyvos tuojau sudaryti apskričių miestuose vietos Raudonojo Kryžiaus skyrių laikines valdybas. Tos valdybos turi organizuoti pagalbą išlaisvintiems ir nukentėjusiems nuo karo veiksmų gyventojams.

Tam darbui reikia pritraukti plačiąją visuomenę ir prie Raudonojo Kryžiaus sudaryti visuomenės atstovų komitetus, kurie padėtų rinkti aukas pinigais ir daiktais ir prisidėtų prie šelpimo darbo.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Pirmininkas

VISŲ LIETUVOS KELEIVIŲ IR KROVINIŲ PERVEŽIMO KONTORŲ ADMINISTRACIJŲ ŽINIAI

Lietuvos Autotransporto Valdyba (buv. Resp. Autotransporto Valdyba prie LTSR LKT) įpareigoja Vilniaus, Šiaulių, Marijampolės, Panevėžio ir Ukmergės keleivių ir krovinių pervežimo kontorų vedėjus apsaugoti kontoroms priklausantį turtą, surinkti pakeliui išmėytus kontoros autovežimius, organizuoti kontorų žinioje esančiose dirbtuvėse remonto darbus ir, atsistačius pašto ryšiui su Kaunu, atsiųsti išsamius pranešimus apie kontoros būklę Lietuvos Autotransporto Valdybai, Kaunas, Bažnyčios g-vė 15, tl. 23781.

Tose kontorose, kur buvę direktoriai yra pasišalinę bei neatvykę į darbą ir jei administracinių organų dar nėra paskirti nauji kontorų vedėjai, šias pareigas laikinai pavedama eiti kontorose psilikusiems pagal rangą atitinakmiems pareigūnams.

Kai tik su Kaunu bus galima susisiekti telefonu ar telegrafu, kontorų vedėjai privalo tuoj pranešti: 1) Kas eina kontoros vedėjo pareigas;

2) Kiek kontoros žinioje yra autovežimių ir remonto dirbtuvių;

3) Nurodyti finansinę padėtį.

Be to, kontorų vedėjai įpareigojami susižinoti pirmiausia su maistu aprūpinančiomis įmonėmis bei įstaigomis ir, kiek galima, joms teikti autosunkvežimius prekėms vežioti.

Lietuvos Autotransporto Valdyba

Bratislava. VII. 2. ELTA. Slovakų kariuomenės vadovybė praneša, kad slovakų kariuomenė palaužė priešo atsparumą ir jį persekioja. Ukrainos gyventojai džiaugsmingai sveikina slovakų kareivius kaip savo išvaduotojus prie miestų ir kaimų stato garbės vartus, ant kurių šalia ukrainiečių vėliavos iškelia ir slovakų vėliavas. Ukrainiečiai būriais bėga iš sovietų kariuomenės pas slovakus. Paimtųjų belaisvių ir medžiagos kiekis nuolat auga. Slovakų kariuomenės daliniai jau yra įsiskverbę apie 100 kilometrų į sovietų teritoriją.

VICHY. VI. 28. E. Clermont Ferrand mieste kariuomenės teismas nubaudė 13 komunistų kalėti nuo šešių mėnesių iki dviejų metų ir piniginėmis baudomis. Jie nuteisti už aktyvų komunistinį veikimą.

APSKRIČIŲ FINANSŲ SKYRIAMS

Finansų skyriai apskrityse raginami imtis priemonių, kad biudžeto pajamos būtų renkamos į Banko kasas ir aprūpinti apskričių tarnautojų ir darbininkų atlyginimo už birželio mėnesį išmokėjimą.

Pinigus iš Lietuvos Banko skyrių galima gauti čekiais iš turimų banke sąskaitų atlyginimams mokėti. Finansų skyrių vyr. buhalteriai tikrina ir vizuoja išmokėjimo teisėtumą.

MIESTŲ IR VALSČIŲ MOKESČIŲ INSPEKTORIAMS

Išduodant registracijos liudijimus surinktas vienatinio valstybinio mokesčio sumas tuojau reikia įmokėti į Lietuvos Valstybinį Banką.

ĮSAKYMAS VISIEMS SPORTININKAMS

Sportininkai, gavę sportines aprangas iš buv. sovietinių sporto organizacijų, turi jas iki š. m. liepos 15 dienos pristatyti Kūno Kultūros Rūmams.

Nepristatę iki nustatyto laiko uniformų bus griežtai nubausti ir išbrauki iš sportininkų sąrašų visam amžiui.

ATVYKĘ Į KAUNĄ ĮSTAIGŲ ATSTOVAI

ir asmenys, vykstantieji su reikalais provincijon ir atvykusieji iš provincijos, prašomi užeiti į „Ūkininko Patarėjo“ redakciją, Kaune, Daukanto g. 13, III aukštas telefonas 2-41-41.

PRANEŠIMAS VALSTYBINĖS LEIDYKLOS SKYRIAMS IR DARBUOTOJAMS

1. Valstybinės Leidyklos Vilniaus kontoros buhalteriui **Vytautui Vaitkevičiui** pavesta perimti Valstybinės Leidyklos Vilniuje esantį turtą ir organizuoti jo apsaugą.
2. Valstybinės Leidyklos Šiaulių kontoros viršininkui **Damazui Markevičiui** pavedamos 1 punkte nurodytos pareigos.
3. Kitų Valstybinės Leidyklos provincijos knygynų vedėjams, jų pavaduotojams, buhalteriams, kasininkams arba, kur pastarųjų nėra, pardavėjams tuojau organizuoti vietoje Leidyklos turto apsaugą ir tvarkymą.
4. Kiek leidžia sąlygos, pradėti prekybą.
5. Knygas galima pardavinėti tik išleistas prieš 1940 m. birželio 15 d.; knygos, išleistos po 1940 m. birželio 15 d., pardavinėti draudžiama. Netrukus bus duotas sąrašas, kurios iš tų knygų galima bus pardavinėti.
6. Prieš pradedant veikti turi būti sudarytos komisijos įmonės turtui ir kasos padėčiai patikrinti. Patikrinimo akto surašomi du egzemplioriai, iš kurių vienas egzempliorius siunčiamas centrui, antrasis paliekamas vietoje.
7. Tarnautojai, kurie neina viešojoje tarnyboje pareigų arba nepašaukti į atkuriamas įstaigas, išskyrus žydus, turi būti savo vietose.

Valstybinės Leidyklos Direktorius
Kaunas, 1941. VI. 30.

Į LAISVĘ
Redakcija — Kaunas, Duonelaičio 24, tel. 21414 ir 20530.
Administracija — Kaunas, Duonelaičio 24, tel. 22430.

Londonas raudonais kaklaraiščiais nori išgelbėti Maskvą

NEW YORKAS. VI 30. ELTA. United Press iš Londono praneša, kad Londono vakarinės dalies baruose paskutinę savaitę 100% pakilo rusiško šnapso (vodka) pirkimas. Šokių orkestrai pradėjo groti rusiškas dainas, tarp ko kito „Volgą“. Vis dažniau matytis raudonų kaklaraiščių. Daily Mirror, kaip DNB rašo, skuba sovietus užtikrinti, kad Anglija nėra bankininkai, buržuazija ir pirkliai, kurie spaudžia proletariatą. United Press pastebi, kad viena britų visuomenės dalis šiais reiškiniais stebisi, kiti iš jų juokiasi, o britų komunistams šis karas per naktį tapo „šventu karu“, nors iki šiol jie jį vadino imperialistiniu karu. Associated Press sako, kad ministeris Daltonas bolševikų armiją pavadinęs „mūsų ginklo draugu“.

RADIJO PROGRAMA

Ketvirtadienis, VII. 3.

6,30 Malda; 6,35 Laikas, žinios; 6,50 Koncertas (pl.); 7,00 Žinios vokiečių kalba; 7,10 Rytinis koncertas (pl.); 7,20—7,45 Kartojimas žinių, pranešimų, tolimesnė dienos programa; 7,45—12,00 Pertrauka; 12,00 Varpų muzika iš Karo muziejaus; 12,05 Laikas, žinios; 12,20 Koncertas (pl.); 12,30 Žinios vokiečių kalba; 12,45—13,00 Informacijos, tolimesnė dienos programa; 13,00—14,00 Pertrauka; 14,00 Žinios vokiečių kalba; 14,15—15,00 Pertrauka; 15,00 Pranešimai estiškai; 15,15 Pranešimai latviškai; 15,30—16,45 Pertrauka; 16,45 Koncertas; 17,00 Žinios vokiečių kalba; 17,00 Dainuoja V. Operos solistas Gutauskas; 17,25 Žinios, pranešimai; 17,40 Bacho kūrinių koncertas (pl.); 18,00 Iš laikraščių; 18,15 Lietuviškos muzikos koncertas, fortepionu skambina A. Kuprevičius; 18,30 Reportažas—aktualijos; 18,45 Bethoveno V simfonija c-moll (pl.); 19,15 Valdiniai pranešimai; 19,30 Informacijos vokiečių kalba; 19,45 Lengva muzika (pl.); 20,00 Žinios vokiečių kalba; 20,15 Pramoginė muzika; 20,30 Laikas, žinios, programa rytdienai; 20,55 Programos užbaiga.

Kauno fabrikai ir įmonės apsaugoti nuo sunaikinimo

Jau pirmąją karo su bolševikais dieną raudonuosius budelius apėmė nepaprastas nerimas. Komisarai, jų pavaduotojai ir kiti aktyvūs veikėjai, pasisavinę buv. komisariatų auto mašinas, pradėjo skubiai ruoštis į kelionę, nes jiems grėsė besiartinanti pelnyta bausmė. Kai tik sutemo, šie „nakties paukščiai", didelės baimės apimti, spruko. Komisariatai, fabrikai, įmonės ir įstaigos liko be jokios priežiūros, nes išsilakstė ir daugumas trestų valdytojų ir fabrikų direktorių — komunistų ir šiaip aktyvių veikėjų. Įmonės, įrankiai ir kitoks turtas liko be jokios priežiūros.

Sužinojęs tai, sukilėlių štabas tučtuojau ėmėsi žygių visuomenės turtui nuo palaidai besitraukiančių ir žvėriškai puolančių bei visa naikinančių raudonųjų teroristų apsaugoti. Susižinojus su komisariatais, trestais, fabrikais ir įstaigomis, iš likusiųjų tarnautojų tarpo paskirti laikinieji valdytojai, suorganizuotos ir pastatytos ginkluotos sargybos. Šioms buvo duota atitinkamų nurodymų, kaip pasielgti pavojaus metu.

Tuo būdu greit ir visai laiku pavyko apsaugoti buv. vietinės pramonės, maisto pramonės, pieno ir mėsos pramonės, miškų pramonės ir kt. komisariatų turtą. Sunkiausiai sekėsi su buv. pieno ir mėsos pramonės komisariato apsauga, nes daugumas buv. komisariato atsakingųjų tarnautojų išbėgo paskui savo raudonąją vadovybę. Tačiau tuo susirūpino stambiosios buv. komisariato įmonės — Pienocentras ir Maistas, prisidėdamos prie reikiamos apsaugos suorganizavimo.

Įstaigoms ir įmonėms vadovauti vėliau buvo paskirti atsakingi asmenys — trestų valdytojai, fabrikų ir įstaigų direktoriai. Netrukus buvo sušauktas platus pasitarimas, kuriame, be naujai paskirtųjų, dalyvavo eilė pramonės žinovų-inžinierių. Pasitarime išsiaiškinti klausimai, kaip būtų galima darbą normaliai ir be pertraukos vykdyti toliau ir, nepaisant sunkių sąlygų, nesutrukdyti gamybos.

Pradžioje manyta, jog kai kurioms pramonės šakoms (pvz., odos) gali susidaryti tam tikrų sunkumų ryšium su žydų pasišalinimu iš įmonių. Tačiau šis abejojimas pasirodė nepagrįstas, nes turime pakankamai savo žmonių ir šioje srityje.

Tenka pasakyti, kad Kauno fabrikai ir įmonės dėl laiku padarytų energingų žygių ir rūpestingos mūsų jaunųjų partizanų apsaugos beveik nenukentėjo. Kaip yra su fabrikais periferijoje, nesant tuo tarpu ryšių, dar nežinoma. Šiuo metu renkama smulki medžiaga apie visų Lietuvos fabrikų ir įmonių stovį. Apie tai galėsime pranešti po kelių dienų.

Dirbančiųjų nuotaika, kaip matyti aplankius vieną kitą fabriką, visai gera. Darbininkai, kaip ir visos Lietuvos gyventojai, džiaugiasi nusikratę raudonuoju jungu. Per tuos metus darbininką bolševikai išnaudojo ne mažiau kaip ir kitą kurį mūsų gyventojų luomą, spausdami iš jo paskutinius syvus.

Partizanai išgelbsti Kauno Pašto ir Telegrafo Telefono įstaigą

Iki pat karo pradžios Pašto Valdybos sandėliuose vyko aktyvistų pasiruošiamieji darbai. Buvo spausdinami atsišaukimai, slepiami ginklai, organizuojami žmonės. Birželio 22 d. jau nuo pat ryto Pašto Valdybos kiemas atrodė kaip verdąs puodas. Rusai ir vietiniai jų pakalikai iki pietų dar bandė atstatyti sunaikintus ryšius, tačiau po pietų ėmė organizuotis bėgti. Turto išvežimui sutrukdyti patikimiausiems šoferiams buvo duotas nurodymas sugadinti automašinas ir patiems dingti. Šis darbas vyko sunkiai, nes tą dieną pakeista transporto vadovybė, o patys rusai nuo šoferių veik visai neatsitraukdavo. Vis dėlto pasisekė išgelbėti keletą sunkvežimių ir lengvųjų mašinų.

Birželio 23 d. nuo pat ryto TTSt. ir Centr. Pašto kieme nei rusų, nei jų pakalikų nebebuvo. TTSt. viršininkas įspėjo visus pašto ir telefono telegrafo tarnautojus, kad iš patalpų pasišalintų, nes netrukus TT Stotis, Centr. Paštas ir Pašto Valdybos rūmai gali sprogti. Po kelių sekundžių visi rūmai ištuštėjo. Nežiūrint to, keturi drąsuoliai, rizikuodami savo gyvybėmis, išlandžiojo visus pastato rūsius, nukapojo įtartinus laidus ir tokiu būdu išgelbėjo TT Stotį ir Centr. Paštą, sykiu įgalindami mūsų partizanus visą laiką palaikyti nuolatinius ryšius.

Po pietų ėmė grįžti partizanai tarnautojai, kurie pradėjo organizuoti Pašto gynimą nuo besitraukiančių raudonarmiečių antplūdžio. Buvo jaučiamas didelis ginklų ir šaudmenų trūkumas. Todėl pašto sunkvežimis buvo pasiųstas į Aktyvistų štabą (prie Senelių prieglaudos Aukštaičių gatvėje). Pagaliau pašte gautas ir pirmasis municijos transportas, kuris bematant buvo paskirstytas tarp gynėjų. Tučtuojau sustiprintos silpnesnės ir pavojingesnės vietos. Prieš vartus pastatytas lengvasis kulkosvaidis, ant vartų paruoštas benzino kibiras priešo šarvuočiams ar tankams padegti, pašto operacijų salėje sustiprinta sargyba. Nakčiai vartai visiškai užbarikaduoti. Buvo griežtai uždrausta šaudyti į besitraukiančius raudonarmiečius. Tai tam, kad neatkreiptų jų dėmesio į paštą, kurį jie, palyginti, nesunkiai savo šarvuotaisiais daliniais būtų galėję užimti ir sunaikinti. Naktis į birželio 24 d. praėjo ramiai.

Birželio 24 d. partizanų skaičius ėmė minutėmis augti. Todėl nebesitenkinta savo patalpų apsauga, o pradėta valyti aplinkiniai namai, iš kurių būdavo į partizanus šaudoma, tuo prisidedant prie bendro likvidavimo priešiško elemento, kuris tą dieną mieste labai plačiai veikė. Iškratytas žydų bankas ir jame pastatyta sargyba. Taip pat buvo apsaugoti Teisingumo ministerijos rūmai, Daukanto gatvės Nr. 2 garažas. Iš šio garažo atsigabentas sunkvežimis su pabūklų sviediniais, kurie vėliau perduoti atitinkamoms įstaigoms. Be to, išvalyta žydų sinagoga Ožeškienės gatvėje, nes iš jos visą laiką į partizanus buvo šaudoma. Sykiu pradėta atstatinėti nutrūkę ryšiai su priemiesčiu.

Birželio 25 d. paštą užėmė vokiečių kariuomenės daliniai. Paštininkai partizanai, savo uždavinį atlikę, grįžo prie tiesioginių pareigų.

Apie 2000 išvežti, 229 dingę

Prie Raudonojo Kryžiaus susikūrusio komiteto nuo karo nukentėjusiems šelpti išvežtųjų į TSRS ir dingusių politinių kalinių globojimo sekcijoje Kaune šiandie priešpiet buvo įregistruota: išvežtųjų apie 2000, dingusiųjų polit. kalinių — 229.

Vokiečiai katalikai padės Lietuvai

BERLYNAS. VII-1. ELTA. DNB patyrė iš autoritetingų katalikų sluoksnių, kad Vokietijos episkopatas kreipsis į atitinkamus Vokietijos valdžios organus, prašydamas pradėti rėmimo akciją Lietuvai. Tos akcijos tikslas — surinkti Vokietijos katalikų bažnyčios parapijose bažnytinius reikmenis ir tuo būdu įgalinti Lietuvos bažnyčias netrukus vėl pradėti laikyti pamaldas.

Mirė partizanas inž. Viktoras Lapas

Liepos 1 d. Kauno Universiteto Klinikose mirė inž. Viktoras Lapas. Gimęs 1917 m. VIII. 15. 1934 m. baigęs Kėdainių valstybinę gimnaziją pirmuoju mokiniu, įstojo į technikos fakultetą. Po kelių metų išvyko Prancūzijon, į Brestą specializuotis karo laivų inžinerijoj. Į Lietuvą grįžo prasidėjus karui. Karinę prievolę atliko Karo Mokykloje. Buvo paskirtas į mūsų karo laivą „Prezindentas Smetona". Universitete buvo vyrijos „Plienas" narys. Pastaruoju metu dirbo Vilniuje.

Birželio 24 d., vykdydamas gautus uždavinius, sunkiai sužeistas į krūtinę prie Aleksoto tilto. Tuoj nuvežtas į Universiteto klinikas. Ėmė sveikti, bet paskutinę parą, staiga sveikatai pablogėjus, mirė.

Laidojamas liepos 2 d., 19 val. iš Kauno kapinių koplytėlės partizanų kapuose.

Išvežtųjų į TSRS ir dingusių politinių kalinių reikalu

Išvežtųjų į TSRS ir Dingusių Politinių Kalinių Gelbėjimo Sekcija prie Raudonojo Kryžiaus (Kaune, Laisvės alėja 20, įėjimas iš gatvės) prašo visus Lietuvos Savivaldybės tarnautojus ar jiems artimus žmones, atvykusius į Kauną, užeiti į minėtos Sekcijos būstinę gauti arba suteikti informacijų ir parvežti į savo punktus ankietų. Sekcijos darbo laikas nuo 9 iki 18 val.

Sekcijos Komitetas

Reikia 300 darbininkų

Kauno miesto Darbo Birža skelbia, kad skubiai reikalinga 300 vyrų darbininkų. Norintieji tuoj dirbti š. m. liepos mėn. 2 dieną 7 v. 45 min. renkasi prie Technikos fakulteto Aleksote ir ten jie bus paskirti į darbą.

Paprastai bedarbiai registruojami ir skiriami į darbus Kauno miesto Darbo Biržoje, Kipro Petrausko g-vė Nr. 16, nuo 8 iki 15 val.

VICHY. VII-1. ELTA. Prancūzų saugumo policija suėmė visus vyresnius kaip 16 metų amžiaus Sovietų Rusijos piliečius. Iš viso buvo suimta 250 žmonių. Jie dabar tardomi. Panašiai buvo pasielgta visoje neokupuotoje zonoje.

Daug, bet ne viską pasakančios sienos

Kai kuriuos buvusius Valstybės Saugumo Departamento tarnautojus bolševikų tardytojai klausdavo: **„Kur buvo jūsų įstaigos kankinamieji kambariai?"**

Kai tardomasis nustebintas imdavo aiškinti, kad tokių visai nebuvo, tai tardytojai siusdavo, kodėl, girdi, tardomasis tai slepia, ir reikalaudavo būtinai atsakyti teigiamai, reikalavimus kartais paremdami net ir gana skaudžiais bei gausiais smūgiais. Jie jokiu būdu negalėdavo suprasti, kaip policijos įstaiga gali veikti be kankinimo kambarių...

Kad sultingų keiksmų seansai, grasinimai sušaudyti yra pagrindinės bolševikinių tardytojų „tiesos" ieškojimo priemonės, tą žino kiekvienas, kas tik buvo jų suimtas. Daugeliui taip pat teko patirti ir radikalesnių „tiesos" išgavimo priemonių: neleidimas nusipirkti už savo pinigus net ir tos menkos normos maisto priedo, kuri pinigų turintiems būdavo leidžiama pirkti, uždarymas į karcerį, paakių, galvos, šonkaulių apdaužymas (įvairiu mastu, kai kam net iki tokio laipsnio, kad žmogų tekdavo čia pat injekcijomis gaivinti), vertimas gulėti ant grindų apie dvi savaites, neleidžiant nei minutę net ir atsisėsti, arba vertimas sėdėti ramiai ant taburetės iki tol, kol žmogus apalpsta (vienas mūsų karininkas, kuriam nebuvo jokio konkretaus kaltinimo, sėdėjo vienu atveju beveik tris paras, kitu atveju 36 valandas, o tardytojai, kas aštuonias valandas pasikeisdami, budėjo ir retkarčiais klausė: „Na, ar jau papasakosi apie savo kontrrevoliucinę veiklą?") ir t. t. Tos radikaliosios priemonės išbandyti teko palyginti nedideliam suimtųjų skaičiui. Daugumas laimingai prasmuko tik keiksmų ir grasinimų tepaliesti. Bet kaž kam, matyt, teko susidurti ir su tokiomis priemonėmis, apie kurias ir nenumanėme, kurias tikėjome esant jau senai išnykusias, žinomas tiktai iš pirmųjų čekistų siautimo laikų, revoliucijos pradžioje... Pasirodo — čekistai ir liko čekistai, nors savo pavadinimą jie jau ne kartą keitė.

Buvusiame Valstybės Saugumo Departamento garaže padaryta šiokių tokių pertvarkymų. Pertvarkymai paprasti, bet reikšmingi. Iš garažo patalpos dalies padaryti keturi kambariai. Pirmajame kambaryje paliktas buvęs senas langas (nepermatomas) ir jame yra primėtyta pistoletinių šovinių dėželių, didelė geležinė dalba ir... vaistinėlė. Durys paprastos. Į antrąjį kambarį įeinama taip pat iš garažo patalpos, bet durys į jį jau apmuštos garso nepraleidžiančia medžiaga. Grindys cementinės, langas užmūrytas, kambarys visai tuščias. Iš jo jau dvigubos izoliuotos durys veda į kitą taip pat tik elektra apšviečiamą kambarį, ant kurio grindų guli sudėvėtas kilimėlis, stovi rašomasis stalas, trys kėdės, o kampe, už tamsios užuolaidos, vandens kranas rankoms nusiplauti. Nieko ypatinga, tik... ant dviejų sienų daug kraujo šlakų... O iš to kambario vėl dvigubos izoliuotos durys veda į paskutinį kambarį ,kuris jau kiek ypatingiau įrengtas. Iš lentų padarytos antrinės sienos ir lubos apie 10 cm. atstumo nuo mūro sienų ir lubų. Tarpas užpildytas piūvenomis. Lentos tamsiai nudažytos ir jose yra nemaža skylučių — kulkų pėdsakai. Taip įrengtame kambaryje galima šaudyti — kulkos nuo mūro sienų neatšoksta. Cementinių grindų viduryje lyg ir vandeniui nubėgti latakas, bet dar birželio 24 dieną jis buvo raudonas nuo kraujo. Ant grindų mėtėsi keliolika pistoleto šovinių tūtelių. Iš šio kambario kitos durys išeina atgal į garažą...

Aiškinti, kas tai per kambariai buvo, tur būt, nereikia. Sienos ir latakas patys kalba... Tik nepasako, kas buvo tie, kuriems teko įeiti per pirmąsias izoliuotas duris ir kurie buvo išnešti per paskutines...

Tai tokios permainos buv. V. S. Dep. garaže, kur seniau stovėjo keli automobiliai ir buvo maža jų remonto dirbtuvėlė. O pačiuose departamento rūmuose taip pat esą permainų. Ten buvo tikrųjų mūsų krašto valdovų lizdas. Nuo jų ir tik nuo jų parėjo mūsų žmonių gyvybė ir likimas, jie buvo užsimoję lemti mūsų tautos ateitį, tikriau pasakius, jie buvo užsimoję atimti iš mūsų tautos ateitį. Buvusieji V. S. Dep. tarnautojai sako, kad čekistų vyresnybės užimamųjų patalpų pažinti negalima: tokios prabangos jie savo gyvenime dar nebuvę matę! Drauge su prabanga labai rūpintasi ir paslaptingumu: viršininkų kabinetai aprūpinti komplikuočiausia izoliacija ir apsaugos priemonėmis. Čia pat įrengti ištaigingi bufetai, poilsio kambariai ir t. t. Buv. Valst. Saugumo Dep. ir Apskr. administracijos patalpose bolševikinių „globėjų" net pats centras ne visas sutilpo, o patalpoms pritaikyti per trumpą laiką buvę išleista **devyni milijonai rublių**, ir tai dar buvę ne viskas galutinai įrengta, kaip to „proletarinių" valdonų skonis ir apetitas troško...

Perėjęs per tą „reformuotą garažą", prisiminiau pernai Paleckio pasakytą skambų posakį: „Lietuvoje yra tik viena krauju nesuteršta politinės partijos vėliava. Tai yra komunistų partijos vėliava"... Taip. Toji vėliava raudona ir ant jos kraujo dėmes nesunku slėpti. Tačiau ant sienų, nors ir ant tamsių, tos dėmės taip ryškios...

V. Gir.

Į Kiniją siunčiami Amerikos lėktuvai kovoms su japonais

TOKIO. VII-1. ELTA. Iš čia gautomis žiniomis, į Čungkingą atvyko 100 Jungtinių Amerikos Valstybių kovos lėktuvų, kurie jau paruošti kovai su japonų karinėmis pajėgomis. Kartu pranešama, kad Filipinų oro pajėgų vadas brigados generolas Cragettė neseniai buvo atvykęs į Čungkingą, kur apžiūrėjo lėktuvus ir įrengimus. Tokio laikraštis „Niči-Niči" mano, kad nesunku suprasti, ko ši Cragettės misija siekia. Norima ne tiktai padėti Kinijai atstatyti jos oro pajėgas, bet ir sudaryti tarp Vašingtono ir Čungkingo prieš Japoniją nukreiptą oro santarvę.

Vyriausybės informacijos skyriaus atstovas šia proga pareiškė, kad Amerikos lėktuvų paskirstymas įvairiose Tolimųjų Rytų srityse iš japonų pusės sekamas su didžiausiu susidomėjimu. Šis lėktuvų atsiuntimas rodo Amerikos laikyseną, kaip toliau pasakė šis japonų vyriausybės informacijų skyriaus atstovas, kuri nėra draugiška Japonijos požiūriu.

Laikinoji Švedijos vyriausybė

STOKHOLMAS. VII. 1. ELTA. Nuo liepos 1 dienos, kaip praneša TT, laikinąją Švedijos vyriausybę sudaro ministeris pirmininkas Hanssonas ir ministeriai Skoeldas, Bergquistas ir Everloefas. Ministeris pirmininkas Hanssonas vadovauja užsienių reikalų ir susisiekimo ministerijoms, ministeris Skoeldas — krašto apsaugos ir prekybos ministerijoms, ministeris Bergquistas — teisingumo, socialinių reikalų ir tautos ūkio ministerijoms, ministeris Everloefas — finansų, švietimo ir žemės ūko ministerijoms.

STOCKHOLMAS. VII. 2 ELTA. Čia sužinota, kad Londone oficialiai pranešama, kad generolas Wavelis paskirtas Indijoje esančios kariuomenės vyriausiuoju vadu. Iki šiol šioje vietoje buvęs generolas Auchinleckas paskirtas vyriausiuoju britų pajėgų vadu Viduriniuose Rytuose.

HELSINKIS. VII. 1. ELTA. Lahti miesto valdyba nutarė išmokėti savo lakūnams po tūkstantį markių už kiekvieną virš miesto pasirodžiusį ir numuštą sovietų lėktuvą.

„Žaibo" spaustuvės Kaune, Duonelaičio 24; tel. 26616